

Končno v rokah zgodovinarjev!

(Generali in admirali slovenskega porekla)

Ljubljana, 10. 2. 2011

Po izidu knjige *Slovenska vojaška inteligenca*¹, sem bil neformalno obveščen, da se bodo tudi slovenski zgodovinarji lotili problemov slovenskih vojakov, predvsem pa mojega predloga SAZU za uvajanje razreda vojaške znanosti. Pa nič!

Zato sem bil tembolj vesel novice, da je prof. dr. Franca Rozman v zborniku Goriškega muzeja za leto 2009–2010 *Goriški letnik* št. 33–34/II, str. 518–526, objavil članek z naslovom *Generali in admirali slovenskega porekla v ustavni dobi*.

Če me spomin ne vara, je to tudi prvi uradni odziv uglednega slovenskega zgodovinarja oz. predstavnika zgodovinske stroke na moj *Genetski in neideološki seznam generalov in admiralov slovenskega rodu*.

Prof. dr. Rozman sicer omenja prispevke neprofesionalnih zgodovinarjev, vendar pa je pozabil navesti, da je omenjeni seznam na moji spletni strani Vojaštvo – Military pod <http://users.volja.net/marijankr>, da trenutno vsebuje že 308 slovenskih generalov in admiralov in se stalno dopolnjuje in spreminja (začetni je vseboval »samo« 255 imen). Torej, seznam se kontinuirano spreminja, saj sem že v začetku izrecno poudaril, da bo potrebno posamezne podatke preveriti v tujih arhivi. Namreč, v arhivih avstro-ogrske in drugih vojskah v kadrovskih dosjejih ni nikjer navedena nacionalna pripadnost posameznih generalov in admiralov, pa je tako večina uvrščena v omenjeni seznam na podlagi podobnosti slovenskim priimkom. Na drugi strani pa, ker je šlo za genetski seznam z upoštevanjem načela, da je vsaj eden od staršev slovenskega porekla, so v seznamu na podlagi podatkov iz drugih virov, tudi nekateri z povsem nemškimi oz. tujimi priimki (Tegetthoff in podobni). Zato sem tudi predlagal, da je pri končnem izboru potrebno preveriti nacionalnost staršev z vpogledom v t. i. Qualifikationlisten in podobne dokumente, predvsem pa v rojstne matične knjige (brata Sagai iz okolice Ljutomera).

Prof. dr. Rozman je v svojem članku omenil 21 slovenskih generalov in admiralov, pa je večino njih tudi preveril v dunajskem vojnem arhivu in popravil nekaj mojih napak. Škoda je le, da je za nekatere navedel samo publicistične vire (Slovenski narod) in tudi sam zagrešil kakšno manjšo napako.

Osebnostno mi je žal, da se prof. dr. Rozman ni opredelil o hrvaškem izvoru čina »podmaršal«, pa tako enako uporablja nemško (Feldmaršallajtnant) in predlagano slovensko inačico (feldmaršalporočnik).

In drugo, moti me, ker ugledni zgodovinar nekatere priimke piše v nemški (Pogatschnigg), nekatere pa v slovenski transkripciji (Praprotnik, Kozak). Najbolj pa moti, da posameznike predstavlja celo samo s plemiškim nazivom (von Bamberg, von Schellander, baron Raigersfeld), pa jih je zato težko najti v glavnem identifikacijskem seznamu avtorja Antonia Schmidt - Brentana, ki ga priporoča od leta 2007 dunajski vojni arhiv. Osebnostno me še najbolj moti, ker posamezni čini niso navedeni prav po tem seznamu, pa čeprav so omenjeni kot stvarni (častni, titularni, zaslužni). Razlike so sicer majhne, vojaki pa le vemo kaj pomenijo, če je nekdo »redni« ali »titularni« general!

No, to so malenkosti, ki sem jih moral omeniti, da bi lahko v prihodnosti sestavili končni seznam generalov in admiralov slovenskega rodu oz. porekla. Prof. dr. Rozman je sicer dodal nekaj

---

¹ Kranjc, M. F., *Slovenska vojaška inteligenca*, 2005, Grosuplje

generalov in admiralov, ki so rojeni na slovenskem ozemlju, vendar menim, da enostavno ne spadajo v ta omenjeni seznam, kjer so le (genetski) pripadniki slovenskega rodu oz. porekla. Razlogi so zelo prozaični, saj kraj rojstva zares ne moremo vzeti za primeren kriterij (sam sem rojen v Makedoniji, kjer sem zaradi družinskih razmer preživel samo otroštvo). Zato bom obravnaval samo tiste generale in admirale, ki so ali pa niso slovenskega porekla. Grem po vrsti.

Na žalost bom moral iz tega seznama črtati **Antona Hausa**, velikega admirala in poveljnika avstro-ogrske mornarice, ker je prof. dr. Rozman ugotovil, da je sin neslovenskih staršev. Doslej je namreč veljal podatek, da je mati Marija (roj. Walter) slovenskega rodu.

Na seznam pa bom dodal feldmaršalporočnika **Juliusa Josef Anton Schmigoz-a** (tudi Schmigoz ali Smigoz), rojen 1821 v Ptujju, oče Leopold je bil pravnik in slovničar, povišan 1875 v feldmaršalporočnika, nazadnje poveljnik Trsta, umrl 1889 v Gradcu.² V seznamu Brentano so navedeni naslednji podatki:

Schmigoz, Julius Freiherr von (24.1.1821–13.12.1889), 29.10.1870, (2.11.70) GM, 1.11.1875 (26.10.75) FML, 1.9.1881 pens.

Zato ga bom uvrstil na seznam kot: **SCHMIGOZ (Šmigoc) pl. Julius**, feldmaršalporočnik, rojen 1821 v Ptujju, navaden vojak od 1835, izredno pogumen, generalmajor od 1870, feldmaršalporočnik od 1875, poveljnik Trsta, baron od 1880, upokojen 1881, umrl 1889 v Gradcu.

Anton Valenčič alias **VALLENTSITS (Valenčič), Anton**, 1796–1892, ni bil generalmajor avstro-ogrske vojske, temveč le častni generalmajor.

Čeprav je bil mariborski kontraadmiral **Paul Kajetana Pachner** potomec stare tirolske družine, ne vemo pa poreklo matere, ga bom še pustil na seznamu.

Prof. dr. Rozman v nadaljevanju navaja podatke o štirih »podmaršalih«, ki so rojeni na Slovenskem, vendar ne pove ničesar o njihovih starših, pa jih zato ne morem uvrstiti na aktualni seznam. Gre za naslednje: **Josef pl. Bamberg, Ivan Krstnik (Coronini), Julius Curcolega, Arthur Liechtenberg-Mordaxt-Schneeberg in Josef Perko pl. Greiffenbüchel**.

Prof. dr. Rozman je ugotovil dve moji napaki, ki pa nista ravno moji. Namreč, podatek o **Guidu Novaku**, da je slovenskega porekla in generalmajor, sem povzel po Simonu Kovačiču iz Nove Gorice, ki je objavil članek v VZZ 2002, jaz sem knjigo izdal 2005, seznam Brentana pa se je pojavil 2007.

Naslednji po vrsti – generalmajor **Josef Perko pl. Greiffenbüchel**, rojen 1835 na Ptujju, umrl pa 1900 na Dunaju, ni v seznamu Bretana, saj v intendantski službi niso imeli čina generalmajorja, temveč je bil generalni intendant (komisar v mornarici) v rangu generalmajorja. Seveda ga bom dodal na seznam! Imam pa jaz na svojem seznamu verjetno njegovega sina:

PERKO, Willibald, pl. Greiffenbühl – del Monte Berico, generalmajor AV (od 1920), poveljnik 6. brigade na Koroškem in Tirolskem.

Držala bo tudi navedba prof. dr. Rozmana, da kontraadmiral **Alojz Praprotnik** ni umrl 1918, temveč 6. 1. 1919, kakor 2007 navaja Brentano.

Veseli me, da je prof. dr. Rozman ugotovil slovensko poreklo za starše častnega kontraadmirala **Richarda Pogatschnigga** in generalmajorja **Karla Polza pl. Ruttersheima**.

² ÖKA, Qualifikationlisten, karton 3018

Prof. dr. Rozman navaja kot vir Slovenski narod, ki je 16. 4. 1897 poročal, da je nenadoma za srčno kapjo umrl »**podmaršal Ludovik vitez Kozak**«, rojen 1837 v vasi Petrini, »kočevski okraj«. To seveda ne bo držalo, saj se zaselek Petrini nahaja blizu Čabra, naselje z imenom Petrina pa blizu Kostela. V seznamu Bretana sta dva Kosaka, morda celo brata. O Ludvigu pa piše:

Kosak, Ludwig Ritter von (24.8.1837–13.4.1897), 1.11.1889 (4.11.89) GM, 1.5.1894 (11.5.94) FML

Kosak, Ing. Ferdinand (23.5.1856–29.5.1932), 1.11.1911 (7.12.11) GM, 1.1.1915 (28.12.14) FML, 1.5.1918 (17.5.18) Gen. d. Inf., 1.1.1919 pens.

Ker gre za nezanesljiv podatek, brez podatka o poreklu staršev, viteza Kozaka ne bom uvrstil na seznam slovenskih generalov.

Častni kontraadmiral je postal tudi **Josef pl. Schellander**, rojen 1839 v Hrušici pri Podgradu, umrl 1924 v Trstu.

V svojem seznamu sem sicer navedel tudi **SENITZER Paula** (1760–1830), barona in generalmajorja avstrijske vojske (od 1618), nisem pa pisal o Seničarjevem znanju slovenščine ko je bil poveljnik Osijeka, kakor navaja prof. dr. Rozman.

Ne vem sicer zakaj prof. dr. Rozman ni podrobneje predstavil brata **Tegetthoffa, Karla** in **Viljema**, po materi slovenskega porekla, pa tudi zakaj kontraadmiralu **Johnu Jeffreyu pl. Raigersfeldu** ne zapiše še slovenskega priimka – **Rakovec**, opazil pa je napačno letnico rojstva (1770).

Pripombe niso bistvene, saj gre le za manjše napake in tiskarske skrate. Bistveno je, da se je ugledni slovenski zgodovinar lotil seznama generalov in admiralov slovenskega porekla.

Jaz bom svoj seznam na spletni strani takoj popravil, pričakujem pa še nadaljnje konkretne pripombe in preverjene podatke.